

провадження», який відносить рішення третейського суду до предмета виконання Державної виконавчої служби.

Чимало проблем, пов'язаних з виконанням рішення третейського суду, виникає саме у процесі його примусового виконання. Так, у ст. 56 Закону України «Про виконавче провадження» передбачено, що при розгляді заяви про видачу виконавчого документа компетентний суд повинен витребувати справу з постійно діючого третейського суду, де вона зберігається. Однак положення Закону не містять регламентованої процедури на випадок втрати третейської справи або припинення діяльності третейського суду, в якому ця справа перебувала в провадженні [2].

Процедура видачі виконавчого документа передбачає перевірку низки процесуальних підстав, які можуть бути підставою відмови у видачі виконавчого листа. Відповідні підстави наведені у ст. 56 Закону України «Про виконавче провадження» і є вичерпними. Однак на практиці суди, не завжди добре розуміючи сутність даного інституту, прагнуть відмовити у видачі виконавчого документа з будь-яких можливих підстав, що призводить до явних практичних судових помилок.

Особливої уваги заслуговують проблеми виконання рішень третейських судів у випадках, коли такі рішення стосуються прав та/або обов'язків третіх осіб, а також осіб, що взагалі не беруть участі у третейському розгляді. Постає питання про правомірність такого рішення третейського суду, оскарження такого рішення та обґрунтованість видачі виконавчого документа [3]. Відтак можливість оскарження рішення третейського суду особою, яка не брала участі у справі, залежить від наявності у такої особи прав та обов'язків, пов'язаних з предметом третейського розгляду.

Враховуючи викладене, можна стверджувати, що недосконалість законодавчого регулювання діяльності третейських судів призводить до виникнення численних проблем, зокрема суперечливості практики розгляду судами загальної юрисдикції таких справ, а їх вирішення першочергово пов'язане з усуненням зазначених законодавчих прогалин.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про третейські суди» від 11 травня 2004 року № 1701-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1701-15#top> (дата звернення – 11.06.2022).
2. Реун В. А. Проблеми виконання рішень третейських судів. URL: <http://www.apdp.in.ua/v47/52.pdf> (дата звернення – 11.06.2022).
3. Узагальнення Верховного Суду України «Практика застосування судами Закону України «Про третейські суди» від 11.02.2009. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n_005700-09#Text (дата звернення – 11.06.2022).

Кулага Є. О., здобувач вищої освіти гр. КЮ-212
Науковий керівник – **Ємець Н. А.**, к.філос.н., доцент
Національний університет «Чернігівська політехніка» (м. Чернігів, Україна)

НЕФОРМАЛЬНИЙ ПІДХІД В АРГУМЕНТАТИВНОМУ ПРОЦЕСІ

Сучасне суспільство все більше уваги приділяє пошуку порозуміння в спілкуванні, пошуку нових комунікаційних методів та прийомів. У зв'язку з практичним поворотом гуманітарних наук з середини минулого століття формальні та логічні дослідження стали суміжним питанням аргументації й еристики, практичні рекомендації яких наразі використовуються у повсякденному житті та практиці. В цьому й полягає актуальність нашої розвідки.

Питання аргументації є не тільки важливим питанням сучасної логіки, але й важливим питанням традиційної логіки. Виникнення його пов'язане з діяльністю Аристотеля, засновника логіки. Аналіз дослідження Аристотеля теорії аргументів показує, що Стагірит ототожнював поняття «аргумент» (у своїй інтерпретації «доказ») з поняттям «міркування». Аристотель віддавав перевагу науковим силогізмам або доказам, хоча й усвідомлював, що

обсяг доказів обмежений. Тому у своїх дослідженнях він намагався розробити інші типи та методи для побудови різного роду доказів, які використовуються не тільки наукою, а й у повсякденному житті. Особливу увагу цьому питанню Аристотель приділив у своїй роботі «Спростування софістики». Таким чином, твори грецьких філософів можна розглядати як передумову для появи неформальних методів аргументації [2, с. 18].

Але наукове обґрунтування неформальний метод аргументації отримав у роботах бельгійського дослідника Хаїма Перельмана. Цей метод він назвав «новою риторикою». Протягом майже десяти років Х. Перельман та його учень Л. Ольбрехтс-Тітека вивчали техніку й методи аргументації, які використовують у своїй діяльності юристи, політики, соціологи та інші представники гуманітарних та суспільних галузей.

В результаті детальних та систематичних досліджень вчені дійшли висновку, котрий вразив навіть їх: «Ми отримали результати, про які ніхто з нас не думав. Ми несвідомо і неохоче виявили ту частину аристотелівської логіки, яка була закрита або, принаймні, ігнорована і замовчувалася протягом тривалого часу. Ця частина стосується діалектичних міркувань. Ці міркування суперечать аргументованим міркуванням ... і детально обговорювалися в риториці, темах і теоретичній софістиці. Ми називаємо цю нову або оновлену сферу неформального міркування «новою риторикою» [4].

Х. Перельман підтримав думку, що завдяки швидкому розвитку математичної логіки вчені створили переважно теорії математичного доказу. Проте логіки майже не звертали уваги на проблему доказів у гуманітарних науках. Сучасні дослідники відзначають, що основна ідея його концепції полягає в тому, що він створив нову теорію аргументації – «нову риторику», яка відрізняється від концепції, запропонованої логікою того часу [2, с. 7].

Міркування неформальної логіки не можна судити за головним критерієм формальної логіки – критерієм правильності. На практиці важливе значення набуває не тільки форма міркування, а й його смислові аспекти та контекст, у котрому міркування застосовується. Тому необхідно враховувати нові критерії оцінки, поєднувати нормативність та універсальність, приділяти увагу особливостям конкретних аргументативних міркувань.

Одним з таких стандартів є стандарт релевантності, тобто міра відповідності отриманого результату бажаному. У вузькому сенсі актуальність цього питання зумовлена відсутністю комплексних досліджень релевантності як критерію оцінки в сучасних теоріях аргументації. Широке тлумачення поняття релевантності в сучасній літературі призводить до нечітких уявлень про його значення та значення процесу оцінювання. Дослідники розглядають релевантність як комплексний критерій оцінювання аргументативних міркувань в неформальній логіці [1, с. 1].

Таким чином формується концепція на основі комплексного стандарту оцінки аргументації на основі різноманітних інтерпретацій поняття релевантності в порівняльно-сучасному дослідженні неформальної аргументації [1, с. 3]. На теоретичному рівні ця концепція прояснює тлумачення релевантності в аргументації та міркуваннях, усуває неточності, прояснює зв'язок між різними значеннями поняття релевантності та встановлює його розумні межі [1, с. 3 - 4].

Нині такий підхід застосовують фахівці різних галузей. Це представники логіки, філософії, психології, лінгвістики, політології, юристів та інших галузей. Це пов'язано з тим, що сьогодні існують різні методи дослідження, і вони мають різну теоретичну та практичну складову [3, с. 34].

Отже, неформальний підхід в аргументативному процесі дозволяє застосовувати різноманітні прийоми, методи та підходи, що, в свою чергу, сприяє більш ефективному переконанню і прийняттю в гуманітарній та суспільній сфері, сюди ж ми включаємо і юридичну практику.

Список використаних джерел

1. Бабюк В. Л. Поняття релевантності у неформальних дослідженнях аргументації. АВТОРЕФЕРАТ дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата філософських наук. - Київ 2020. – 16 с.

2. Хоменко І. В. Еристика: Підручник. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 280 с.
 3. Хоменко І. В. Неформальна логіка та аргументативне міркування // Філософська думка, 2016, № 3. – С. 34-46
 4. Ch. Perelman, L. Olbrechts-Tyteca. The New Rhetoric: A Treatise on Argumentation. - London: Notre Dame, 1969. - P. 2
-

Куц А. В., здобувач вищої освіти, II курс, гр. АЮ-201
Науковий керівник – **Чічкань М. В.**, к.ю.н., доцент
Національний університет «Чернігівська політехніка» (м. Чернігів, Україна)

ОКРЕМІ ПИТАННЯ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ГРОМАДЯНСТВА

Актуальність обраної теми дослідження обумовлена потребою з'ясування міжнародно-правового регулювання питань громадянства. Усталеним є поняття, що громадянство є стійким правовим зв'язком між людиною та державою, який породжує взаємні права та обов'язки. Правовий статус громадян, зазвичай, визначається національним законодавством. Відповідно до українського законодавства це питання регулюється Конституцією України, зокрема ст. 4, Законом України «Про громадянство України» від 18.01.2001 р. та іншими нормативно-правовими актами. Однак, у сучасний період важливу роль у регулюванні даного питання відіграє міжнародне право. Крім визначення змісту окремих прав і свобод, норми міжнародного права встановлюють певні мінімальні стандарти, яким повинно відповідати національне законодавство держав [1, с. 167].

Статус громадянина тісно пов'язаний з рядом аспектів, таких як підвідомчість особи відповідній юрисдикції, наявність обов'язку зі сплати податків, наявність права на захист з боку держави на міжнародному рівні тощо. В цілому, до вказаних властивостей громадянства можна дійти, якщо проаналізувати відповідні визначення з Європейської конвенції про громадянство 1997 року та практики Міжнародного суду ООН. В міжнародному праві громадянство можливо розглядати як суб'єктивне право кожної людини. Ця думка підтверджується положеннями статті 15 Загальної декларації прав людини 1948 р. та статті 24 Міжнародного пакту про політичні і громадянські права 1966 р. Якщо виходити з цього трактування в межах основних міжнародно-правових стандартів прав людини, право на громадянство, як суб'єктивне право, включає у себе:

- право на всі блага, які гарантуються через наявність у людини громадянства;
- право на участь в управлінні державними справами у разі наявності громадянства;
- право на набуття громадянства та уникнення випадків без громадянства;
- право на перебування на території держави своєї громадянської належності;
- право на вихід та зміну громадянства;
- заборона позбавлення громадянства як покарання щодо людини.

Також слід зазначити, що поряд із терміном «громадянство» зустрічається і поняття «підданство». Термін «підданство» на сьогодні застосовується щодо громадян окремих монархій, як приклад Великобританія. Більшість монархій вже відмовилась від цього терміну використовуючи термін «громадянство». Тож в цілому, на сьогодні «підданство» та «громадянство» є тотожними за змістом юридичними категоріями. Але раніше громадянство позначало правовий зв'язок особи із державою, а підданство позначало правовий зв'язок із правлячим монархом.

З точки зору міжнародного права доцільно розмежовувати громадянство окремих держав та громадянство адміністративно-територіальних одиниць. В окремих федераціях є громадянство федерації та громадянство суб'єкта федерації, як у Швейцарії. Проте громадянство суб'єкта федерації практично не врегульоване на міжнародному рівні. Своєрідним правовим явищем є громадянство Європейського Союзу. Воно передбачене ст. 22 Маастрихтського договору, де зазначено, що кожен громадянин держави-учасниці є